

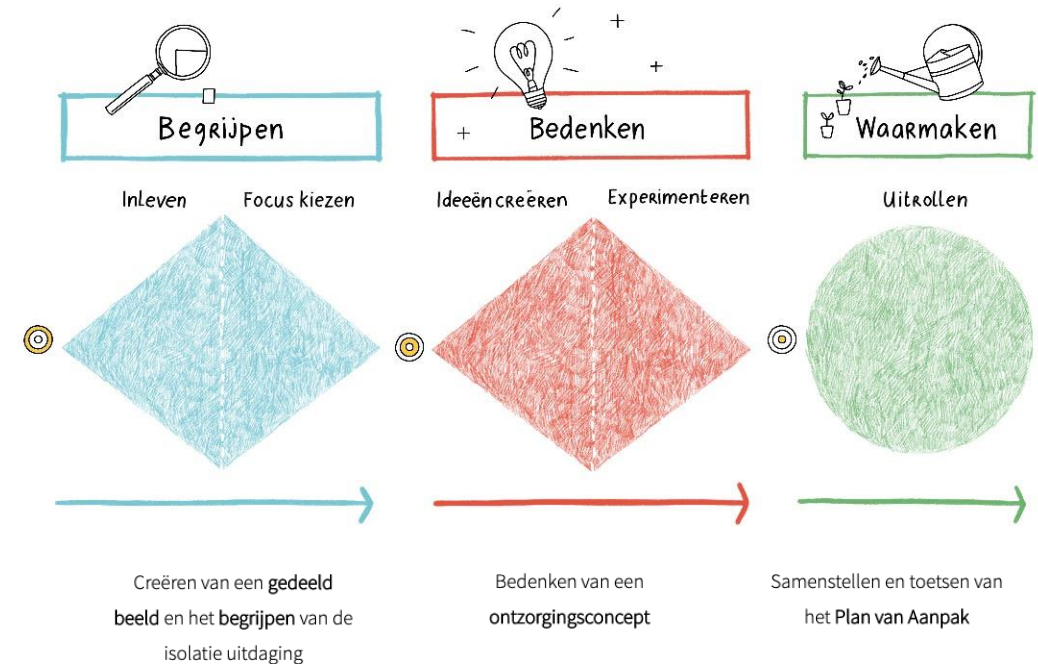

**Lokale Aanpak
Isolatie
Land van Cuijk**
Plan van Aanpak

Inleiding

De energiecrisis van de afgelopen periode, gevolgd door de enorme inflatie en woningnood, leveren bij veel Nederlanders (financiële) onzekerheid op. Gemeenten zijn massaal gestart met het helpen van mensen die kampen met energiearmoede. Zo ook de gemeente Land van Cuijk. Nu is het tijd voor de volgende stap: het grootschalig isoleren van de koopwoningen met de lagere energielabels. Hiervoor komen gelden beschikbaar voor de gemeente vanuit het Nationale Isolatieprogramma (NIP).

In drie werksessies met verschillende stakeholders hebben wij deze lokale aanpak opgesteld om de eerste stappen te gaan zetten. Hiernaast is het doorlopen proces afgebeeld. Dit plan van aanpak bestaat uit een hoofddocument en uit bijlagen voor verdieping. Dit plan van aanpak dient als basis voor de aanvraag van de beschikbare gelden vanuit het NIP en dient in het vervolg als basis voor de uitvoering.

Inhoudsopgave

1. Aanleiding & kaders
2. Lokale isolatie opgave tot 2030
3. Lokale aanpak isolatie 2023-2026
 - *Doelgroepen*
 - *Financiering*
 - *Uitvoering*
 - *Organisatie*
4. Planning & vervolgstappen
5. Bijlagen voor verdieping

1 Aanleiding & Kaders

1 Aanleiding & Kaders

De uitvoering van de NIP vraagt om het hanteren van een lange termijn perspectief en stapsgewijs werken. Omdat het NIP veel raakvlakken heeft met andere thema's, is het belangrijk dat koppelingen worden gemaakt met het bestaande beleid en programma's binnen de gemeente. Bijvoorbeeld met de energiearmoede aanpak of de Transitievisie Warmte en de uitvoering daarvan, zoals de wijkuitvoeringsplannen.

Meer dan ooit zijn mensen bezorgd over de hoogte van hun energierekening. De energieprijzen zijn al maanden aanhoudend hoog. Dat raakt mensen hard in de portemonnee. Sinds de oorlog in Oekraïne neemt de onzekerheid over toekomstige prijsstijgingen nog verder toe. Het is essentieel om de vraag naar energie terug te dringen. Zo worden we minder afhankelijk van aardgas uit Rusland, dringen we de CO₂-uitstoot terug en besparen we op de energierekening. Dat draagt bij aan het verminderen van het risico op energiearmoede. Om slecht geïsoleerde huur- en koopwoningen te verbeteren, gaan woningeigenaren, VvE's, verhuurders, huurders, Rijk, gemeenten, bedrijven en betrokken organisaties aan de slag. Door sneller, slimmer en socialer te isoleren via een langjarige, programmatische aanpak. De rijksoverheid heeft zich daarom tot doel gesteld om vóór 2030 2,5 miljoen woningen te isoleren. Om deze ambitie te bewerkstelligen zijn door het Rijk vier actielijnen opgesteld binnen het NIP:

1. Lokale aanpak isoleren 750.000 koopwoningen samen met gemeenten
2. Isoleren van 1 miljoen huurwoningen door verhuurders
3. Versneld isoleren van 750.000 koopwoningen op eigen initiatief
4. Samen energie besparen met laagdrempelige maatregelen

Wat is het Nationaal Isolatieprogramma?

Het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) is onderdeel van het bredere programma versnelling verduurzaming gebouwde omgeving vanuit het Rijk. Het doel van het NIP is om via vier actielijnen 2,5 miljoen woningen te isoleren tot 2030. De nadruk ligt hierbij op de slecht geïsoleerde woningen (met een D, E, F of G-energielabel).

Actielijn 1 van het NIP is het isoleren van 750.000 koopwoningen via een lokale aanpak isolatie. De focus ligt op huishoudens met een risico op energiearmoede waarvan 80% van de woningen onder de gemiddelde WOZ-waarde of NHG-grens moet liggen. In Land van Cuijk is de gemiddelde WOZ-waarde vastgesteld op €346.000 en de landelijke NHG-grens ligt op €429.300. Gemeenten kunnen in 3 tranches tot 2030 geld aanvragen om hier uitvoering aan te geven.

De gemeente Land van Cuijk kan tot 2030 aanspraak maken op €7.957.000 om 5.450 woningen te isoleren (€1.460 per woning). Voor de eerste tranche (2023-2026) is er €2.207.520 beschikbaar om 1.512 woningen te isoleren. De invulling van deze aanpak is voor de gemeente en kan worden ingediend in de periode 1 maart t/m 31 oktober 2023. Hierna komt er nog een tweede tranche (2024) en een derde tranche (2025) die de gemeente Land van Cuijk ook kan aanvragen.

Wat is er (inter)nationaal afgesproken?

Het NIP komt voort uit (en is deel van de uitvoering van) de afspraken die in internationaal verband zijn gemaakt en vervolgens op nationaal en regionaal niveau zijn vertaald.

In 2015 is er met het **Klimaatakkoord van Parijs** in internationaal verband afgesproken om de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot maximaal 2 graden Celsius. Hierbij is het streven om de opwarming tot 1,5 graden Celsius te beperken.

Op nationaal niveau is dit vertaald naar het **Nederlandse Klimaatakkoord** waarin het doel is om in 2030 55% minder CO₂ uitstoot te hebben ten opzichte van 1990. In 2050 moet deze uitstoot 95% minder zijn.

In de **Regionale Energie Strategie (RES) Noordoost Brabant** is er afgesproken om in regionaal verband tot 2030 11% energie te besparen t.o.v. 2017.

Wat hebben we afgesproken in onze TVW?

In de Transitievisie Warmte (TVW) is vastgelegd hoe de transitie naar aardgasvrij er uit ziet voor de gemeente Land van Cuijk tot 2030 en tot 2050. Hierin wordt beschreven hoe dit wordt gedaan (welke alternatieve warmtebronnen er beschikbaar zijn), waar (welke buurten kansrijk zijn) en wanneer (in welke tempo). De TVW van de gemeente Cuijk bestaat uit de 5 TVW's van de oorspronkelijke gemeenten.

In de TVW's is aangegeven dat de gemeente Land van Cuijk inzet op het maximaal isoleren van woningen en gebouwen, zodat uiteindelijk complete buurten transitiegereed kunnen worden gemaakt. Via deze NIP aanpak dragen we daaraan bij. Naast het isoleren van woningen gaat dit ook om het creëren van bewustwording bij bewoners en het informeren over te nemen maatregelen in de woning. De TVW's gaan uit van nevenstaande drie stappen richting een aardgasvrij Land van Cuijk. Vanuit de TVW's werkt de gemeente Land van Cuijk de komende tijd samen met bewoners aan een aantal wijkuitvoeringsplannen, te weten Escharen en Maashees.

Op dit moment wordt tevens gewerkt aan een Actieplan Energiebesparing. Deze NIP-aanpak is daar onderdeel van.

Welke isolatiemaatregelen zijn er mogelijk?

In Nederland zijn 2 op de 3 woningen nog steeds niet voldoende geïsoleerd (Bron: Milieu Centraal). Door te isoleren is er minder warmteverlies waardoor er ook energie, CO₂-uitstoot en geld wordt bespaard. Daarnaast ervaart de bewoner in een verduurzaamde woning meer comfort door minder kou en tocht.

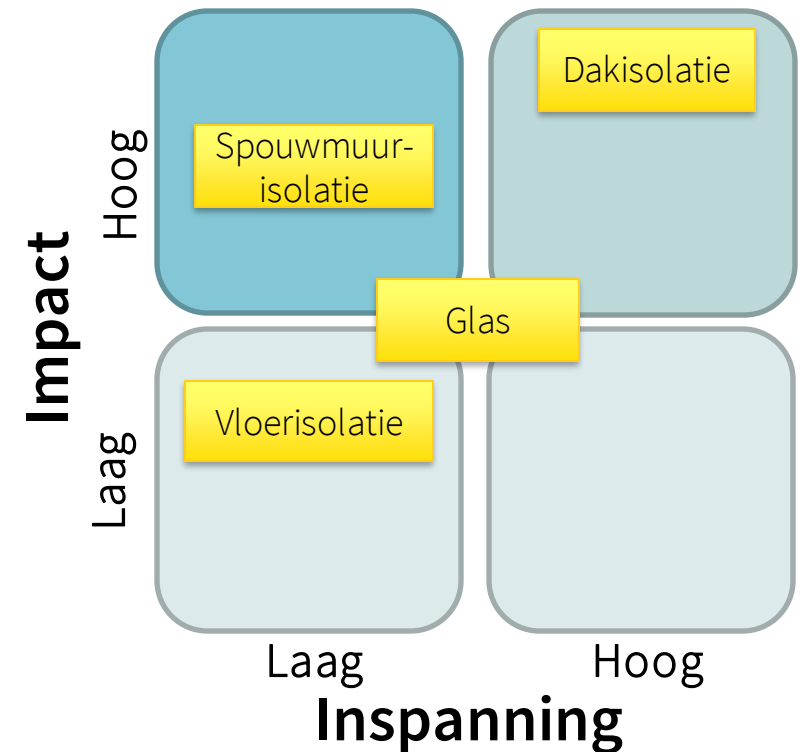
Isoleren is ook een belangrijke stap om de bestaande woningvoorraad aardgasvrij te maken. Door te isoleren wordt het mogelijk om over te stappen naar andere lage temperatuur bronnen zoals een warmtepomp of warmtenet.

Mogelijke isolatiemaatregelen met NIP gelden:

- Vloerisolatie
- Dakisolatie (van binnen of buiten)
- Spouwmuurisolatie
- Glas (HR++ of triple)

Attentiepunten bij het isoleren:

- Bewoners isoleren vaak niet in één keer, maar kiezen liever voor een stapsgewijze aanpak.
- Houd rekening met natuurlijke momenten (bijv. verhuizing of verbouwing).
- Naast isolatie is het belangrijk om ook goed te ventileren voor gezonde binnenlucht

De gemiddelde impact op energiebesparing en de gemiddelde inspanning om een isolatiemaatregel te treffen verschilt per maatregel. Ook het woningtype kan hier invloed op hebben.

Wat kosten isolatiemaatregelen en wat leveren ze op?

Business case en financiële mogelijkheden

Kosten		Vloerisolatie	Dakisolatie	Spouwmuurisolatie	Glas (HR++)
	Kosten	€ 2.350,00	€ 5.400,00	€ 2.350,00	€ 3.900,00
	ISDE subsidie	€ 275,00	€ 850,00	€ 350,00	€ 500,00
	Subtotaal minus ISDE	€ 2.075,00	€ 4.550,00	€ 2.000,00	€ 3.400,00
	NIP middelen	€ 1.460,00	€ 1.460,00	€ 1.460,00	€ 1.460,00
	Totaal minus NIP-middelen	€ 615,00	€ 3.090,00	€ 540,00	€ 1.940,00

Besparing	Energiebesparing per jaar	130 m3 aardgas	420 m3 aardgas	400 m3 aardgas	70 m3 aardgas
	Financiële besparing per jaar	€ 156,00 (bij een gasprijs van 1,20 euro/m3)	€ 504,00 (bij een gasprijs van 1,20 euro/m3)	€ 480,00 (bij een gasprijs van 1,20 euro/m3)	€ 84,00 (bij een gasprijs van 1,20 euro/m3)

Kosten integraal energieadvies: € 300- 400

Gemiddelde kosten en besparing voor een hoekwoning (uitgangspunt niet geïsoleerd, dubbel glas)

Bron: Milieu Centraal

2 Lokale isolatie opgave tot 2030

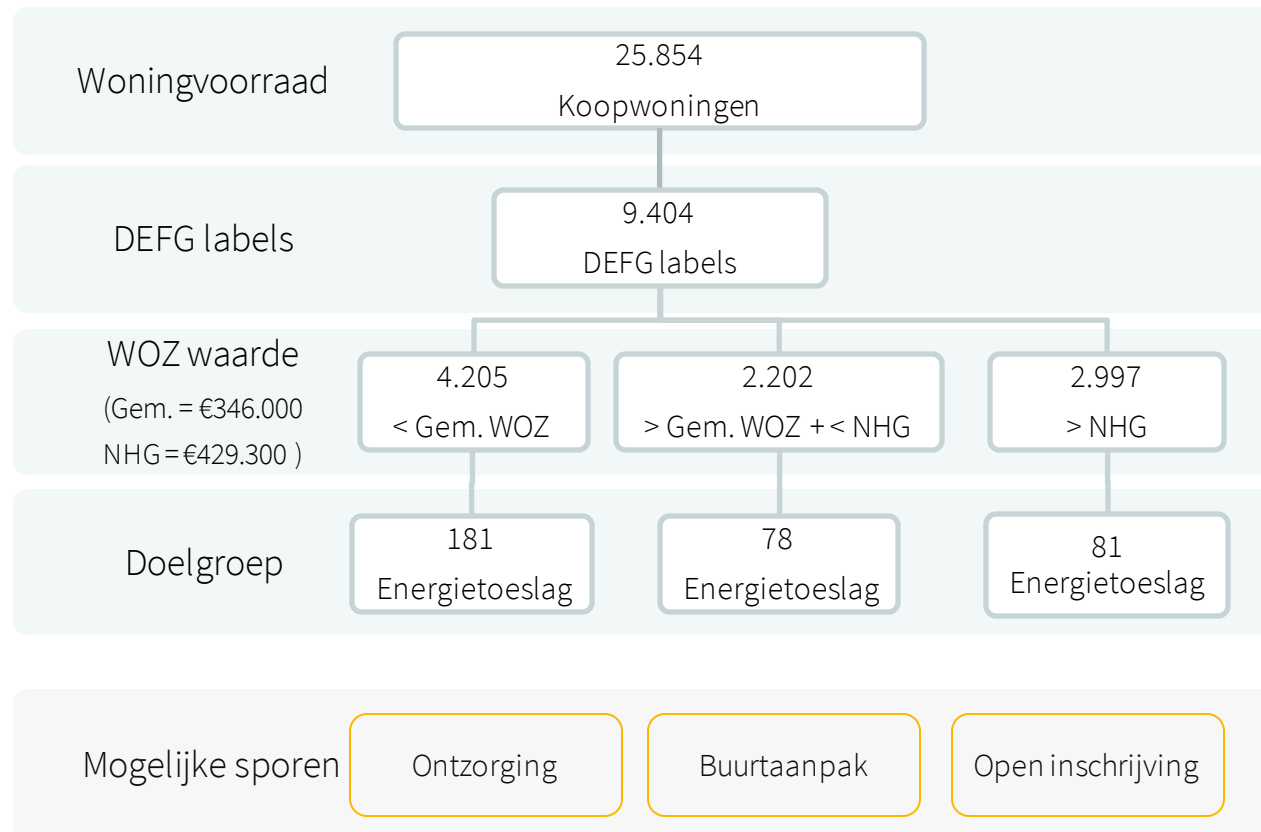
2. Lokale isolatie opgave tot 2030

Tot 2030 is een meerjarige programma nodig om alle slecht geïsoleerde woning aan te pakken. Hiervan geeft het NIP wel de aanleiding, maar is het essentieel om zowel de koppelingen met andere programma's op te zoeken als (financiële) middelen te stapelen. De lokale opgave in Land van Cuijk is namelijk aanzienlijk groter dan waarvoor er vanuit de NIP gelden voor komen. Niet alleen zijn de betreffende aantallen van slecht geïsoleerde woningen groter, maar ook zullen de NIP gelden niet genoeg zijn om het isoleren van deze woningen te bekostigen. Op de volgende pagina's is een analyse opgenomen van de opgave die er ligt: om hoeveel woningen gaat het en waar bevindt de doelgroep zich? Daarnaast komen de uitgangspunten aan bod die we hanteren bij het bepalen van de isolatieaanpak.

Hoe ziet de totale opgave tot 2030 eruit?

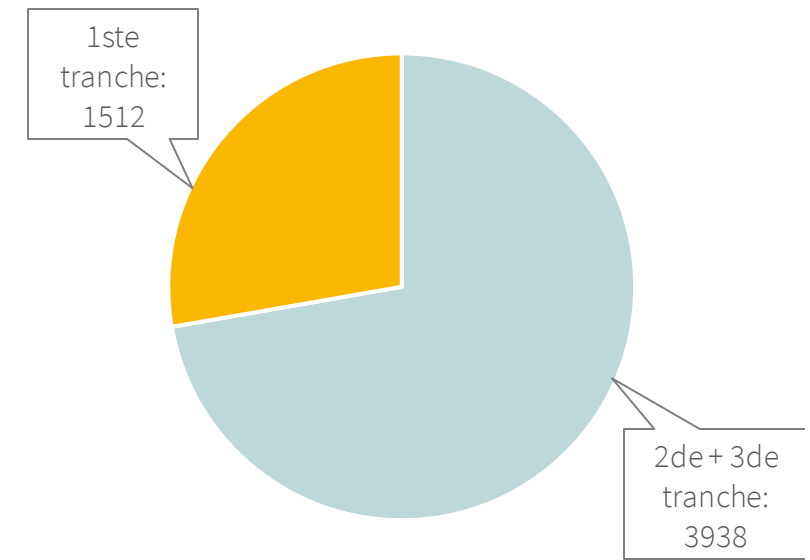
De totale isolatieopgave in Land van Cuijk is groter dan dat kan worden bereikt met de NIP gelden. Om alle slechtere woningen te isoleren vraagt de opgave om een bredere aanpak en het stapelen met andere financiële middelen, zoals subsidies en eventueel leningen.

Totale isolatieopgave

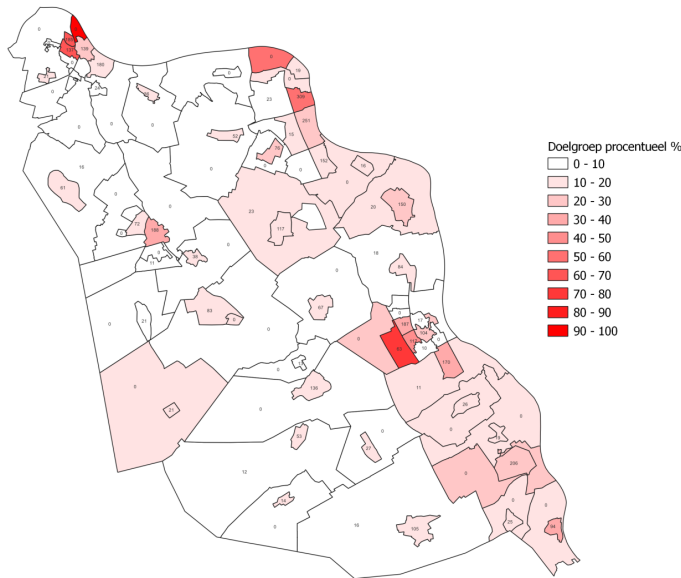
Inzetbare NIP gelden

De NIP gelden zijn inzetbaar om tot 2030 5450 koopwoningen te isoleren. Een voorwaarde is dat deze woningen een D, E, F, of G-label hebben en dat 80% een WOZ waarde heeft dat onder de NHG-grens valt (€429.000).

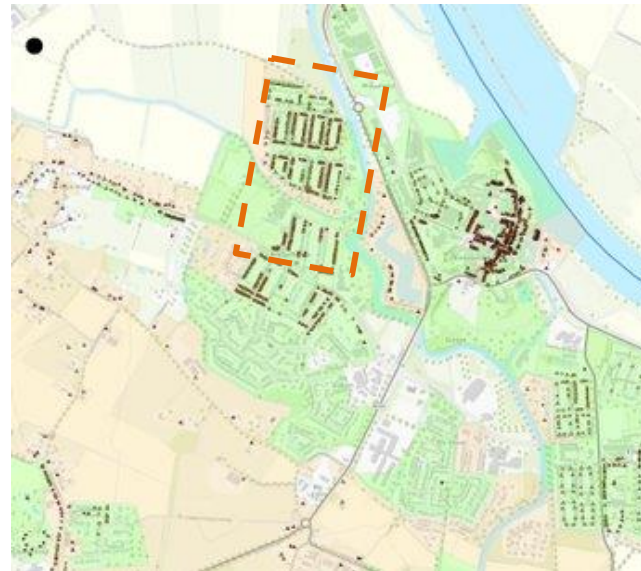

Waar bevindt de NIP doelgroep zich?

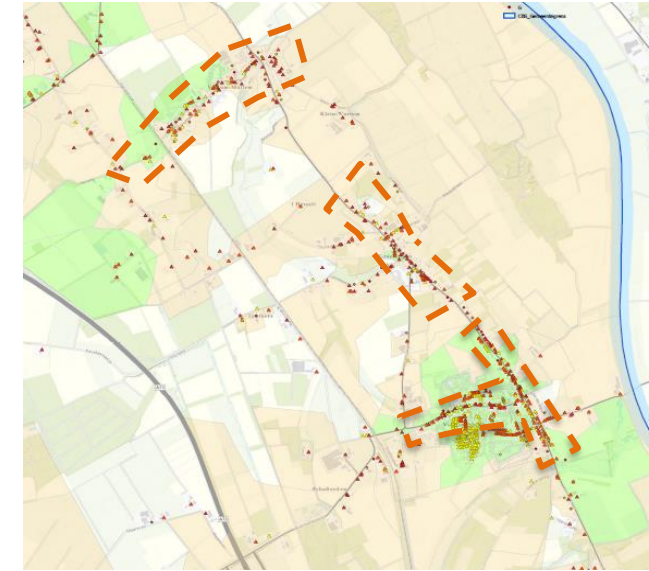
Koopwoningen met DEFG labels onder gemiddelde WOZ (<€346.000)

In de buurten Mars en Bikkeldkamp (Grave), De Valuwe (Cuijk), Bakelgeert Zuid en Noord (Boxmeer) en Mill centrum komen zowel relatief als absoluut veel woningen voor uit de NIP-doelgroep (zie bijlage 2).

In de grotere kernen blokken van wijken die gebouwd zijn voor 1975 met dezelfde type woningen

- In de kleinere kernen staan deze huizen veelal verspreid over de linten.
- Regelmatig sprake van monumentale panden waar een maatwerk aanpak nodig is.
- Buitengebied: WOZ waardes vaak vertekend door combinatie met agrarisch bedrijf, terwijl woning slecht geïsoleerd is.

Middelste en rechtse kaart zijn ter illustratie en gebaseerd op algemene data, zonder selectie op WOZ-waardes.

Wat zijn onze uitgangspunten richting 2030?

De volgende uitgangspunten zijn opgesteld voor de uitwerking van de aanpak richting 2030

Uitgangspunt	Uitwerking
De totale opgave is groot en complex	Alle DEFG koopwoningen aanpakken (9.404) waarvan we $\pm 58\%$ (5.450) mede met NIP-gelden kunnen financieren
We willen impact maken en aantallen halen	Doelstelling: in 2026 1.512 woningen aangepakt (1 ^e tranche maximale aantal woningen aanvragen $\times \text{€ } 1.460 = \text{€ } 2.204.520$)
Bewoners doen meestal niet alles in één keer, maar 'maatregel-voor-maatregel'	Focus op enkele maatregelen in plaats van een totaal pakket
Voornaamste focus ligt op de doelgroep die energietoeslag ontvangt	We benaderen de mensen met energietoeslag, zorgen ervoor dat zij niets zelf hoeven te betalen en maken het hen zo gemakkelijk als mogelijk
We willen huiseigenaren handvatten bieden om verder te verduurzamen	Aanbieden van een integraal energieadvies voor iedere deelnemende woning
De NIP subsidie moet zoveel als mogelijk bij onze inwoners terecht komen	De NIP gelden besteden we aan fysieke isolatiemaatregelen. We gebruiken andere geldstromen (bv. CDOKE) voor de organisatie
We experimenteren en leren daarvan	We beginnen klein en bouwen het programma later uit. We gaan opschalen met de gelden in de 2 ^{de} en 3 ^{de} tranche van het NIP (3.938 woningen $\times \text{€ } 1.460 = \text{€ } 5.749.480$)
Natuurlijk moment om te verbouwen niet missen	We bieden de mogelijkheid voor gebruik van de NIP-gelden voor iedere huiseigenaar op het moment dat die aan een verbouwing toe is

3 Lokale isolatie aanpak 2023-2026

3. Lokale isolatie aanpak 2023-2026

In het programma beginnen we met de eerste tranche (2023-2026) waarin we als basis de richtlijnen vanuit het NIP hanteren. In deze stap maken we onderscheid tussen verschillende focusgroepen: of, hoe, en in welke mate ze gebruik kunnen maken van het aanbod.

Voor de eerste tranche ligt de focus op de eigenaar-bewoners die in bezit zijn van een slecht geïsoleerde woning met een WOZ-waarde onder de NHG-grens (<€429.300). De voornaamste focusgroep zijn de eigenaar-bewoners die energietoeslag hebben ontvangen. Voor deze bijzondere doelgroep is er extra financiële steun en ontzorging. Daarnaast gaan we ons richten op buurten waar de NIP-doelgroep relatief veel voorkomt. In deze tranche is er nog geen ruimte voor overige maatwerk-groepen zoals de doe-het-zelvers en de VvE's. Deze worden pas meegenomen in de 2e en 3e tranche.

Als basis wordt hoofdzakelijk ingezet op één maatregel, namelijk spouwmuurisolatie. Doordat dit redelijk eenvoudig is in de uitvoering, weinig overlast veroorzaakt, relatief voordelig is én relatief veel energiebesparing oplevert, is deze maatregel zeer geschikt voor een collectieve actie. Dit moet ook zorgen voor voldoende snelheid om genoeg woningen op tijd te isoleren. Als deze maatregel al getroffen is of niet mogelijk is dan wordt voor de doelgroep die energietoeslag heeft ontvangen een andere vorm van isolatie aangeboden (maatwerk). Overige woningeigenaren kunnen dit zelf regelen of wachten op een volgende tranche. Dit bepalen we op basis van de energiescans die gemaakt worden binnen het integrale advies.

Daarnaast is het van belang om de stappen te zetten om de klantreis en ontzorgingsproces op te bouwen. Verder moet er aandacht zijn voor randvoorwaarden zoals het natuurvriendelijk isoleren (Wet NatuurBescherming) en het borgen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Op de volgende pagina is bovenstaande opzet in een tabel weergegeven. Op de pagina's daarna zoomen we in op de verschillende onderdelen.

Hoe gaan we starten met onze lokale aanpak?

Overzicht van eerste stap 2023-2024

Maatregel	Collectieve inkoop spouwmuurisolatie		
Doelgroep	Alle geïnteresseerde inwoners met een koopwoning zonder spouwmuurisolatie		
Focusgroepen	NIP-doelgroep: eigenaar-bewoners met een slecht geïsoleerde woning (D, E, F of G-label) met een WOZ-waarde onder de NHG-grens (€429.300). Uitzondering hierop zijn agrarische woningen. De totale WOZ-waarde mag boven de NHG-grens liggen, mits de waarde van de woning daaronder ligt.	Energiearmoede: Eigenaar-bewoners die energietoeslag hebben ontvangen met een slecht geïsoleerde woning (D, E, F of G-label). De WOZ-waarde mag ook hoger zijn dan de NHG-grens (€429.300).	Focusbuurt met relatief grote aanwezigheid van NIP-doelgroep
Communicatie	Algemene communicatie gericht op alle inwoners Energiearmoede extra aandacht met bijvoorbeeld extra huis-aan-huis bezoeken Pilotbuurt extra aandacht met bijvoorbeeld inzet buurtacties/ huis-aan-huis bezoeken		
Financiering	Doelgroep energiearmoede (energielabel DEFG) Volledige financiering, o.a. vanuit NIP-geld, ISDE als extra	Doelgroep binnen NIP (<NHG én energielabel DEFG) Vast bedrag uit NIP-geld. Overige vanuit ISDE + eigen bijdrage en/of geld vanuit andere ‘pot’	Doelgroep buiten NIP Financiering vanuit ISDE + eigen bijdrage
Ontzorging	Doelgroep energiearmoede binnen NIP (energielabel DEFG) Collectieve inkoop door gemeente, factuur direct naar gemeente (ISDE zelf regelen als extra). Als spouwmuurisolatie al getroffen is of niet mogelijk is: maatwerk aanpak voor andere maatregel		Doelgroep binnen + buiten NIP Collectieve inkoop spouwmuurisolatie door gemeente (factuur en ISDE zelf regelen). Overige isolatiemaatregelen zelf regelen.
Randvoorwaarden	Natuurvriendelijk isoleren (Wet Natuurbescherming) en Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) borgen.		

Welke doelgroepen gaan we eerst benaderen?

Focusgroep 1ste tranche

Voor de eerste tranche ligt de focus op de eigenaar-bewoners die in bezit zijn van een woning die:

- slecht geïsoleerd is: (vermoedelijk) D, E, F of G-energielabel
- een WOZ-waarde heeft onder de NHG-grens (€429.300)

Uitzondering op de WOZ-waardes zijn:

- woningen bij een agrarisch bedrijf, waarvan de totale waarde boven de NHG-waarde ligt, maar de waarde van de woning eronder;
- eigenaren met energietoeslag.

Voornaamste focusgroep: energietoeslag

Er is extra aandacht voor eigenaar-bewoners die energietoeslag hebben ontvangen.

Buurtaanpak

In buurten waar de doelgroep relatief en absoluut veel voorkomt, gaan we extra aandacht besteden aan communicatie.

Buiten scope 1ste tranche (2de + 3^{de} tranche)

Verschillende doelgroepen vragen om een andere aanpak. Om voldoende snelheid te behalen voor de eerste tranche wordt in deze fase nog niet gestart met doelgroepen waarvan de aanpak complexer is of maatwerk vergt: VvE's, doe-het-zelvers en monumenten.

Criteria:

- Slecht geïsoleerd: D, E, F of G-energielabel
- WOZ-waarde onder de NHG-grens (€429.300)

Buiten scope lokale isolatieprogramma

Slecht geïsoleerde huizen (D, E, F of G-energielabel) met een WOZ-waarde boven de NHG-grens (€429.300). Eigenaren kunnen eventueel wel gebruik maken van de collectieve inkoopactie.

Hoe financieren we deze doelgroep?

Voornaamste focusgroep eigenaar-bewoners met energietoeslag 100% financieren.

	Doelgroep	Financiering			
		NIP geld	ISDE	Eigen bijdrage en/of lening	Extra bijdrage vanuit gemeente
1 ^{ste} tranche	Energietoeslag & DEFG-label	✓	✓	✗	✓
	WOZ-waarde < NHG & DEFG-label	✓	✓	✓	✗
2 ^{de} + 3 ^{de} tranche	VvE's	Buiten scope 1 ^{ste} tranche. Inzetten bij 2 ^e en 3 ^e tranche.			
	Doe-het-zelvers				
	Monumenten				
Buiten scope	WOZ-waarde > NHG & DEFG-label	Buiten scope programma. Krijgt geen NIP gelden of bijdrage van de gemeente. Kan eventueel profiteren van de collectieve inkooprijzen maar moet zelf subsidie en/of lening aanvragen en eventueel eigen bijdrage.			
	Energielabel C of hoger				

Hoe wordt het NIP geld verdeeld binnen de 1^e tranche?

De benoemde uitgangspunten voor financiering in de eerste tranche (1512 woningen in totaal):

- Alle deelnemers krijgen vanuit NIP-gelden dezelfde bijdrage
- Kosten van energiescan worden uit NIP-gelden betaald
- Deelnemers met energietoeslag (340 huishoudens) worden volledig financieel ontzorgd vanuit (1) NIP-middelen en (2) een bijdrage vanuit de gemeente (eerder gekregen gelden SPUK energiearmoede die nog niet besteed zijn). ISDE-subsidie wordt niet door de gemeente aangevraagd. De deelnemer kan dit evt. zelf alsnog doen.
- Deelnemers zonder energietoeslag (1.172 huishoudens): gefinancierd vanuit (1) NIP-middelen, (2) ISDE door hen zelf te regelen en (3) eigen bijdrage en/of lening.

	Bijdrage uit NIP-gelden	Aantal woningen	Totaal bijdrage uit NIP-gelden
Kosten energiescan	€ 350	1512	€ 529.200
Deelnemers met energietoeslag	€ 1.110	340	€ 377.400
Overige deelnemers	€ 1.110	1.172	€ 1.300.920
Totaal			€ 2.207.520

Wie doet wat?

Gemeente als coördinator en uitvoering door lokale/regionale (markt)partijen

De **gemeente** is opdrachtgever en verantwoordelijk voor het coördineren van het programma en uitvoering (bekostigd vanuit de CDOKE gelden). Naast het coördineren van het programma is het noodzakelijk dat een ontzorgingspartij voor de uitvoering wordt aanbesteed. Dit wordt in regionaal verband besproken en mogelijk opgepakt binnen de RES Noordoost Brabant (Uitvoeringsplatform).

De **ontzorgingspartij (uitvoerende marktpartij)** begeleidt bewoners in het proces van A tot Z. Bijvoorbeeld in het benaderen van bewoners, het voeren van keukentafelgesprekken, een eerste advies over isolatiemaatregelen uitbrengen en ook een nagesprek om de volgende stappen te bespreken. Ook organiseren zij in overleg met de gemeente een collectieve inkoopactie en werven zij installateurs/aannemers die de isolatiemaatregelen uitvoeren. De ontzorgingspartij is dus ook betrokken bij het uitbrengen en coördineren van een offerte. Als akkoord is gegeven door de bewoner treffen de installateurs/aannemers de isolatiemaatregelen in lijn met de eisen vanuit het NIP over de isolatiewaarde (informatie over de streefwaardes staat in de bijlagen).

In de uitvoering wordt er ook rekening gehouden met en aansluiting gezocht waar mogelijk op andere lopende programma's zoals de energiearmoede aanpak, Wijkuitvoeringsplannen, energiecorporatie en de renovatie schema's van de woningcorporaties.

Een overzicht van wat lokale stakeholders al doen en zouden willen doen op het vlak van energiebesparing, energiearmoede en het isoleren is in de bijlagen.

Hoe ziet het ontzorgingsproces eruit?

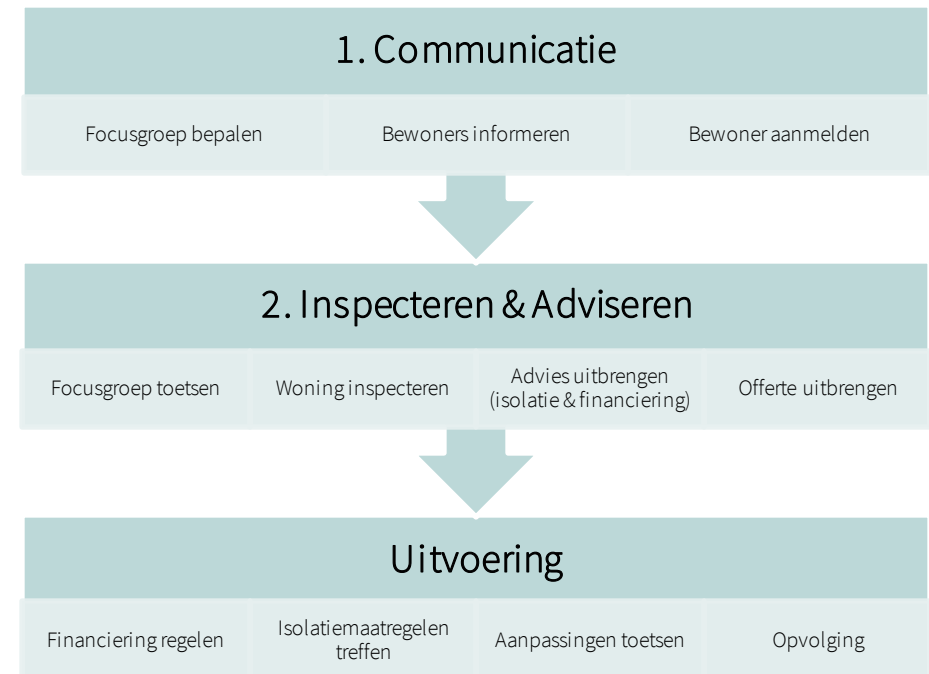
Tijdens de drie werksessies is samen met de stakeholders besproken over hoe, door wie, en tot hoeverre (alle) bewoners worden ontzorgd: de 'klantenreis'. Daarbij is het uitgangspunt dat bewoners die meedoen in het lokale isolatieprogramma grotendeels dezelfde klantenreis maken, met uitstapjes of extra ontzorging afhankelijk van het doelgroep.

De klantenreis is globaal opgesplitst in de volgende 3 fases (zie afbeelding hiernaast):

1. **Communicatie** – Bewoners en de focusgroep(en) gericht te informeren zodat zij mee doen.
2. **Inspecteren & Adviseren** – Bepalen of een aanmelding binnen de focusgroep(en) valt. Op basis daarvan een passend technisch en financieel advies en aanbod te doen.
3. **Uitvoering** – Naast het treffen en toetsen van de isolatiemaatregelen wordt de financiering geregeld. Afhankelijk van de focusgroep(en) wordt hier extra in ontzorgd. Ook na de uitvoering van een maatregel vindt een opvolging plaats.

Naast deze fases en stappen in de klantenreis geldt er ook algemene voorbereiding en nawerk, bijvoorbeeld in de verantwoording naar BZK over de besteedde gelden en progressie.

Een gedetailleerde beschrijving van het ontzorgingsproces en de organisatie hiervan is in de bijlagen.

De fases en stappen in het klantenreis

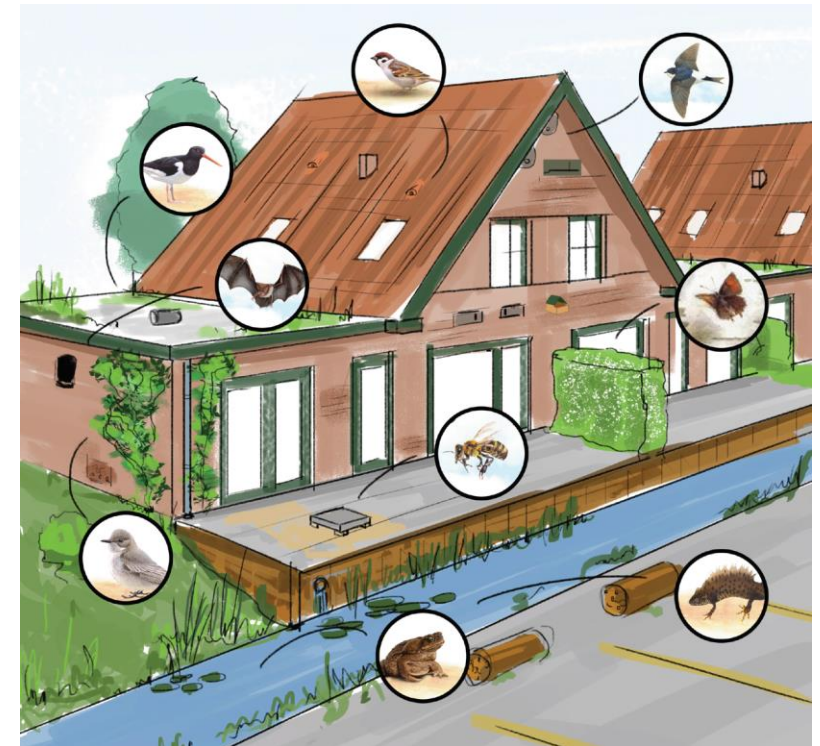
Wat zijn de randvoorwaarden om rekening mee te houden?

Natuurvriendelijk isoleren is uitgangspunt

- Wet Natuurbescherming: bij isoleren van spouw of dak moet je rekening houden met beschermde vogels en vleermuizen.
- De provincie werkt met de systematiek van een SMP: plan waarin voor een gebied in één keer bekeken wordt in hoeverre bepaalde maatregelen de natuur schaden op basis van een grootschalige veldonderzoek. Op basis van het SMP kan dan een ontheffing aangevraagd worden. Deze werkwijze is echter kostbaar en omslachtig. Op meerdere plekken in Nederland worden alternatieve methoden van natuurvriendelijk isoleren ontwikkeld en juridisch getoetst.
- Voor het isoleren van de spouw (en dak) gaan wij uit van natuurvriendelijk isoleren!

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) borgen

Vanuit de AVG zijn er strikte eisen van toepassing op het verzamelen, gebruiken en opslaan van persoonsgegevens. Het is onvermijdelijk dat dit aan bod komt in het uitrollen van deze programma. Hierin is het van belang om de AVG goed te borgen, vooral bij het gebruik van gevoelige informatie zoals welke eigenaar-bewoners energietoeslag hebben ontvangen.

Bron afbeelding:

<https://www.sallandwonen.nl/media/2116/soortenmanagementplan-dieren-in-en-om-de-woning.png>

4 Planning & vervolgstappen

Hoe ziet het vervolg eruit?

Een globale planning van de acties die moeten worden opgestart en de vervolgstappen in het traject:

Doorlopende acties

Intern afstemming met lopende relevante initiatieven en programma's

Welke middelen zijn er beschikbaar voor de organisatie?

CDOKE

Het kabinet Rutte IV heeft in totaal € 5,284 miljard aan uitvoeringsmiddelen ter beschikking gesteld tot aan 2030. De beschikbare uitvoeringsmiddelen worden verdeeld over gemeenten en provincies. Voor gemeenten is een verdeelsleutel ontwikkeld. Het budget voor 2023, 2024 en 2025 wordt via een vaste sleutel verdeeld. Het bedrag dat gemeenten in 2023 als basisfinanciering wordt toegekend, is ook het minimale bedrag dat gemeenten tot en met 2030 jaarlijks wordt toegekend.

Gemeente Land van Cuijk ontvangt volgens de verdeelsleutel tot en met 2025 € 4.576.355. Deze middelen moeten worden gebruikt om de uitvoeringskracht van onze gemeente te vergroten zodat we zijn toegerust om het klimaat- en energiebeleid uit te voeren. Daarnaast kan voor een deel (maximaal 10%) van de beschikbare uitvoeringsmiddelen gebruiken voor overige kosten. De middelen worden als een brede doeluitkering uitgekeerd. In de tabel hieronder staan de bedragen per jaar vermeld.

2023	2024	2025
€ 1.511.738	€ 1.525.452	€ 1.539.165

Nationale
Isolatieprogramma
Land van Cuijk:
Plan van Aanpak
Concept

5. Bijlagen

Bijlage 1: Lijst van deelnemers

Deelnemers

Verschillende lokale stakeholders waren uitgenodigd om deel te nemen aan de drie werksessies om input te leveren en mee te denken aan de lokale isolatieaanpak. Niet alle stakeholders die uitgenodigd zijn hebben deelgenomen, waaronder energiecoöperaties CEC en Sambeek, SWOGB (welzijn ouderen), PLANgroep, sociaal domein en de gebiedsmakelaars.

De definitieve lijst van stakeholders die aan minimaal een werksessie hebben deelgenomen:

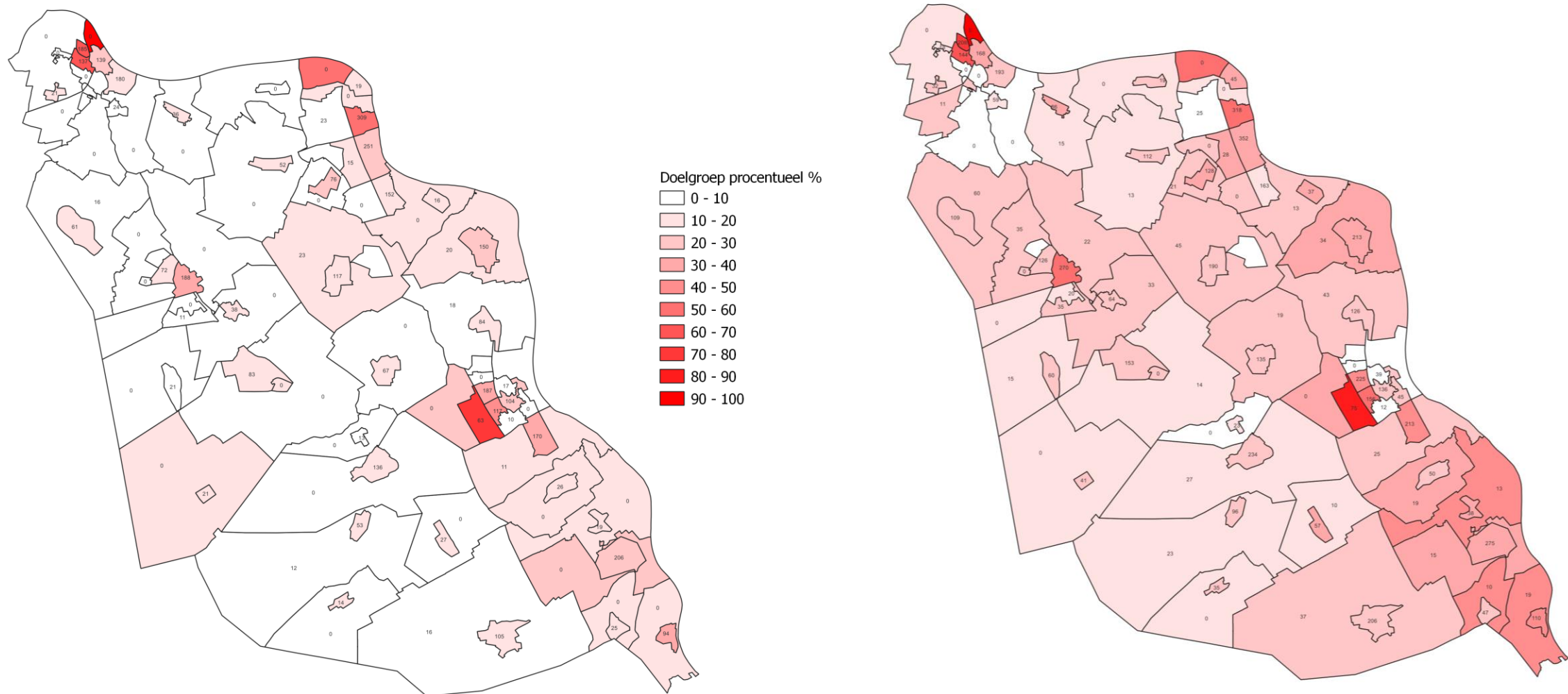
Claudia Beckers	Gemeente Land van Cuijk
Linda van Erp	Gemeente Land van Cuijk
Jacqueline van Kempen	Gemeente Land van Cuijk
Bas Krebbers	Gemeente Land van Cuijk
Anna Lena Gompelman	HetEnergieBureau/ Gemeente Land van Cuijk
Paniesse Brandts/Ellen Kersten	Wonen Vierlingsbeek
Frans van Diessen	Energiebespaarcoach
Anton Hurkens	Energiebespaarcoach
Leo van den Akker	ODBN/ Brabant Woont Slim
Marion Zijlema	Energiecoöperaties Maashees
Noud van Vught	KBO
Mirjam van den Broek	Sociom

Stakeholders die niet aanwezig waren maar wel betrokken zijn geweest:

Gijs Gerrits	Mooiland	[stukken ontvangen]
--------------	----------	---------------------

Bijlage 2: Focusbuurten

Focusbuurten

Vlekkenkaart volgens gemiddelde WOZ-grens (links) en NHG-grens (rechts). De kleuren geven de relatieve doelgroep weer. Een donkere kleur betekent dat een groot deel van het totaal aantal koopwoningen in de buurt als doelgroep wordt aangemerkt. De getallen geven de absolute doelgroep per buurt weer.
Doelgroep: koopwoningen onder gemiddelde WOZ/NHG-grens, met energielabel D of slechter.

Focusbuurten

In onderstaande tabel zijn de cijfers weergegeven die de basis vormen voor de vlekkenkaarten op de vorige pagina. De gemarkeerde regels zijn de buurten die zowel absoluut als relatief in de hoogste top 10 zitten.

Buurtnamen	GEMWOZ aantallen	GEMWOZ percentages	NHG aantallen	NHG_percentages
Industrieterrein Wisseveld	1	100%	1	100%
Bedrijventerrein Saxa Gotha (Boxmeer)	63	72%	75	85%
Mars (Grave)	185	63%	208	71%
Bikkelkamp (Grave)	137	61%	144	64%
Katwijk havengebied	4	57%	4	57%
Cuijk De Valuwe	309	51%	318	53%
Bakelgeert-Zuid (Boxmeer)	117	44%	156	59%
Maashees Centrum	94	39%	110	45%
Bakelgeert-Noord (Boxmeer)	187	37%	225	44%
Mill-Centrum	188	37%	270	53%
Sambeek Centrum	170	33%	213	42%
Vierlingsbeek Centrum	206	28%	275	37%
Binnenstad-Grave	139	27%	168	33%
Cuijk kern	251	26%	352	36%

Bijlage 3: Opgehaalde input over organisatie van ontzorgingsproces

Hoe wordt het ontzorgingsproces georganiseerd? (1/3)

Fases	1. Communicatie			
Algemeen	Focusgroep selecteren	Bewoner informeren	Bewoner aanmelden	
Opdrachtgever Gemeente. Uitvoering Vermoedelijk wordt dit uitbesteed aan een coördinerende partner die samenwerkt met actieve lokale partijen (exacte invulling wordt besproken). Randvoorwaarden Natuurvriendelijk isoleren voor spouwmuurisolatie.	Voor de eerste tranche ligt de focus op de eigenaar-bewoners met een slecht geïsoleerde woning die ook een lagere WOZ-waarde hebben. Daarbij is er in deze fase nog geen ruimte om voor maatwerk-groepen iets aan te bieden met NIP gelden. Criteria • Slecht geïsoleerd: DEFG-energielabel • WOZ-waarde onder de NHG-grens: max. €429.300. Uitzondering op de WOZ-waardes zijn: • woningen bij een agrarisch bedrijf, waarvan de totale waarde boven de NHG-waarde ligt, maar de waarde van de woning eronder; • eigenaren met energietoeslag. Voornaamste focusgroep: energietoeslag Daarnaast is er extra aandacht voor eigenaar-bewoners die energietoeslag hebben ontvangen. Buurtaanpak In buurten waar de doelgroep relatief en absoluut veel voorkomt, gaan we extra aandacht besteden aan communicatie.	Doelstelling De doelgroep begrijpt wat het isoleren inhoudt, hoe ze kunnen starten en wat voor financiële ondersteuning ze kunnen verwachten. In opstartfase richten op focusgroep Dit voorkomt dat deelnemers die buiten de NIP-criteria vallen de beschikbare capaciteit van bijvoorbeeld aannemers 'opslokken'. Communicatie via verschillende kanalen Er wordt gebruik gemaakt verschillende online (website, social media) en offline (informatiebrief, bijeenkomsten, huis-aan-huis bezoeken, buurtactie) kanalen. Daarnaast wordt er aangesloten op bestaande initiatieven zoals de huisbezoeken van energiecoaches, wijk/dorpsraden, gebiedsmakelaars en het sociale netwerk (o.a. Sociom). (exacte invulling wordt besproken).	Eenvoudige aanmelding Verschillende kanalen worden ingezet om het aanmelden zo eenvoudig mogelijk te maken. Bijvoorbeeld via een online landingspagina (mogelijk gekoppeld aan Brabant Woont Slim) of tijdens offline bijeenkomsten, informatiepunt in de bibliotheek of bezoeken door bijvoorbeeld energiecoaches. De output is een totaaloverzicht met deelnemers die mee willen doen aan het isolatie-initiatief. Met daarbij eventueel ook benoemd of deelnemers binnen de energiearmoede doelgroep valt. Dit wordt gedocumenteerd in een nog op te zetten administratievolgstelsel.	

Hoe wordt het ontzorgingsproces georganiseerd? (2/3)

2. Inspecteren & Adviseren

Financieel toetsen (bewoner & woning)

Zelf toets door bewoner

De bewoner toetst mogelijk zelf de eigen woning aan de hand van een energielabel checklist. Daarnaast kijkt de bewoners aan de hand van een checklist of flyer hoe de isolatiemaatregelen gefinancierd kunnen worden.

Criteria van financiële toetsing

Er wordt niet gekeken naar inkomens criteria. Bewoners moeten toetsen op de WOZ-waarde van de woning.

Energietoeslag

Aanvullend kan de gemeente mogelijk toetsen op energietoeslag voor de deelnemers die dit aangeven.

Woning inspecteren

Uitvoerende partij beoordeelt de woning tijdens huisbezoek,

om op basis daarvan:

1. te beoordelen welke isolatiemaatregelen getroffen kunnen worden, en
2. de persoonlijke situatie om te beoordelen voor welke financieringsvormen de bewoner in aanmerking komt.

Dit wordt gedocumenteerd in het volgsysteem.

Advies uitbrengen (Isolatie & financiering)

Integraal advies

Er wordt een integraal advies uitgebracht, opgedeeld in kleine stappen. Daarin zijn de kosten en impact inzichtelijk per maatregel.

Geen uitgebreide rapporten

Het advies moet overzichtelijk en begrijpelijk zijn voor de bewoner. Er wordt gekeken naar de vormgeving en of het ook een offerte kan zijn voor de aannemer.

Keuze uit twee maatregelen (m.u.v. energietoeslag)

Voor de focusgroep is er NIP geld beschikbaar voor spouwmuur-isolatie. Voor de groep met energietoeslag wordt een maatwerk aanpak geleverd indien deze maatregel al getroffen is. Anderen kunnen zelf een andere maatregel doorvoeren of wachten op een volgende tranche

Offerte uitbrengen

Centrale inkoop voor spouwmuur- en vloerisolatie

Mogelijk op te starten in regionaal verband. Uitgangspunt is raamcontract met aantal aannemers om keuze voor bewoners zo eenvoudig mogelijk te maken.

Offerte direct naar gemeente

Er wordt gekeken of de offerte direct naar gemeente kan, zodat bewoner maximaal ontzorgd wordt. Minimaal in te regelen voor bewoners met energietoeslag. Nader te bepalen hoe te regelen voor bewoners die binnen NIP-criteria vallen, maar ook een eigen bijdrage dienen te betalen.

Hoe wordt het ontzorgingsproces georganiseerd? (3/3)

3. Uitvoering

Financiering regelen

Aanvraag NIP-gelden
Door gemeente.

ISDE-subsidie
Door eigenaren zelf. Voor focusgroep energietoeslag als 'extra'.

Aanvullende financiering:
Voor de focusgroep energietoeslag wordt de aanvullende financiering vanuit de gemeente verzorgd. Overige eigenaren dienen dit zelf te doen. Afhankelijk van de bewoner en financiële mogelijkheden kan dit bijv. een aanvullende lening zijn.

Isolatiemaatregelen treffen

Via centrale inkoop voor spouwmuurisolatie

- Mogelijk op te starten in regionaal verband.
- Bij voorkeur door lokale/regionale partij, maar kwaliteit staat voorop
- Bewoner wordt geïnformeerd over (en mogelijk begeleid in) de te treffen voorbereidingen.
- (Lokale) aannemer voert isolatiemaatregel uit. Voor energietoeslag focusgroep is er een maatwerk aanpak).

Aanpassingen toetsen

Controle en steekproef
De uitvoerende partij legt de realisatie van de isolatiemaatregel vast met behulp van bijv. foto's. Dit wordt gedocumenteerd in het volgsysteem.

Er vindt een onafhankelijk controle plaats, mogelijk steekproefsgewijs om kosten en inspanning te beperken.

Opvolging

Communicatie naar bewoner
Er wordt gecommuniceerd over het besparingseffect van de getroffen isolatiemaatregel en over mogelijkheden voor vervolgmaatregelen. Hierin kunnen bewoners ook het integrale advies raadplegen.

Bijlage 4: Aanvullende informatie over eisen

Aanvullende informatie over eisen – streefwaarde (1/2)

Vanuit het NIP geldt de eis dat de aangebrachte isolatie moet voldoen aan een bepaalde streefwaarde. Dit sluit aan op de eisen van het ISDE en SVVE, dat conform 'de Standaard' is.

De Standaard: wat is dat?

De Standaard geeft een doel aan ten aanzien van de maximale warmtevraag van een woning. De warmtevraag is de hoeveelheid energie die nodig is voor het verwarmen van de woning. De Standaard probeert hiermee een antwoord te geven op de vraag: “hoever moet ik isoleren?” Het biedt daarmee handelingsperspectief voor gebouweigenaren die (stapsgewijs) willen verduurzamen.

De waarde van de Standaard wordt in kWh warmte per m² weergegeven. Wat de doelwaarde voor een woning is, hangt af van een aantal factoren:

- Is de woning een eengezinswoning of een appartement?
- Is de woning vooroorlogs of naoorlogs (voor of na 1945 gebouwd)?
- Is de woning heel compact gebouwd? Dit wordt weergegeven door een factor voor compactheid: vloeroppervlak / som van oppervlaktes grenzend aan buitenlucht of grond.

Over het algemeen zal een naoorlogse woning met de Standaard ongeveer tot een label A of B zonder zonnepanelen komen. Voor vooroorlogse woningen is het vergelijkbaar met label D zonder zonnepanelen. Bij het behalen van de Standaard is een naoorlogse woning normaal gesproken klaar voor een aanvoertemperatuur van 50 graden. Een vooroorlogse woning is klaar voor een aanvoertemperatuur van 70 graden.

De Standaard geeft aan hoe laag de warmtevraag van de woning als geheel moet zijn, maar geeft geen antwoord op de vraag hoe goed individuele componenten geïsoleerd moeten zijn. Daarvoor dienen de Streefwaarden.

Aanvullende informatie over eisen – streefwaarde (2/2)

De Streefwaarden

Naast de Standaard zijn er ook Streefwaarden gepubliceerd. Die geven richting aan de isolatie van individuele componenten zoals dak, vloer en muren. De Streefwaarden geven de optimale kwaliteit aan die voor componenten behaald kunnen worden. Dit zijn isolatiewaarden vergelijkbaar met die van nieuwbouwwoningen. Als alle streefwaarden worden behaald, wordt de warmtevraag van de woning tot ruim onder de Standaard gereduceerd.

De Streefwaarden geven dus een soort maximale isolatiewaarde. In de praktijk is dit voor verschillende componenten niet de meest logische of economisch meest interessante waarde. Dat komt omdat zoveel extra isoleren soms praktisch lastig is (denk aan het plaatsen van een extra buitenschil om de woning) en ook niet eenvoudig terugverdiend kan worden op de energierekening. Het eenvoudigste kan dan ook aan de Standaard worden voldaan door alle individuele componenten redelijk te isoleren, in plaats van sommige componenten naar de Streefwaarde te isoleren.

Wordt de Standaard verplicht gesteld?

Nee, voorlopig niet. In het Klimaatakkoord staat dat een eventuele verplichting op z'n vroegst in 2025 aan de orde is. Tot die tijd is het de verwachting dat de Standaard wel “informeel” gebruikt wordt bij bijvoorbeeld verhuizingen of wanneer gebouweigenaren onderhoud willen plegen. Ook heeft de Standaard een plek gekregen op het Energielabel voor woningen.

Wat kan je als gemeente met de Standaard en Streefwaarden?

Vaak wordt door woningeigenaren gevraagd wat “spijtvrije maatregelen” zijn, in afwachting van een alternatief voor aardgas. De Standaard en Streefwaarden geven een landelijk afgestemd antwoord op die vraag. Dat biedt enig perspectief aan huiseigenaren, VvE's en woningcorporaties – maar een Standaard in kWh/m² is nog wel een ingewikkeld verhaal.

Hoe wordt de Standaard bepaald?

Het bepalen van de warmtevraag dient te gebeuren door middel van een energieberekening van een woning, waarin de vorm van de woning, het verliesoppervlak en isolatiewaarden worden meegenomen. Een grove indicatie van de huidige warmtevraag van een woning kan verkregen worden door de totale gasvraag van de woning te delen door het vloeroppervlak en te vermenigvuldigen met 9. Let op: dit geeft alleen een goede indicatie als de gehele woning wordt verwarmd, en niet bijvoorbeeld alleen de woonkamer.

Bijlage 5: Huidige rol en activiteiten van stakeholders

Wat doen stakeholders al op het gebied van isoleren?

In de gemeente Land van Cuijk zijn er al verschillende bestaande initiatieven op het vlak van energiebesparing, energiearmoede en het isoleren van slechtere woningen. Tijdens de werksessies is er opgehaald wat de stakeholders al actief doen en ook wat ze nog zouden willen doen.

Gemeente Land van Cuijk

Wat doet de Gemeente al?

- Bespaarcoaches
- Regionaal energieloket
- Energiesprekuren
- Energietoelagen uitkeren
- Klusbus: energiehulp
- Energiecafés
- Duurzaam wonen advies
- Zakelijk loket
- Duurzaamheidslening
- Koppelen aan levensloopbestendig maken

Wat zou de gemeente willen doen?

- Dit thema integraal meenemen in andere beleidsterreinen, bijv. bij woonvisie

Wonen Vierlingsbeek

Wat doet Wonen Vierlingsbeek al?

- We zitten in gemixte wijken sociaal en koop
- Zonnepanelen lease op (bijna) alle woningen

Wat zou Wonen Vierlingsbeek willen doen?

- Na 2028 geen E, F, G labels
- 2030 gemiddeld label A
- Kopers meenemen in aanpak: diverse 2 onder 1 kap waarvan 1 koop

Energiebespaarcoach

Wat doen de energiebespaarcoaches al?

- Focus op gedragsverandering
- Energie bespaarcoach (800 bezoeken)
- Kleine maatregelen (zoals folie)

KBO Land van Cuijk

Wat doet de KBO al?

- Bewustwording
- Voorlichting op onze kring raadvergadering. Daar zijn alle afdelingsbesturen

Wat zou de KBO willen doen?

Dorpsraden + gebiedsmakelaar optimaal gebruiken (33 afdelingen)

Sociom

Wat doet Sociom al?

- Inventariseren bij inwoners wat er speelt
- Voorlichting
- Doorverwijzen naar energiecoach (schuldhulp)

Regio

Wat wordt regionaal opgepakt?

- Energiehulp (Klusbus)
- Uitvoeringsplatform: advies, financiering & uitvoering
- Energie loket Brabant Woont Slim

Lokale Isolatie Aanpak
Land van Cuijk:
Plan van Aanpak